

GUIA DOCENT

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent

Titulacions de Grau i de Màster

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Història de la Música dels Segles XX i XXI
Codi	100643
Crèdits ECTS	6.0
Curs i període en el que s'imparteix	3r Curs. 2on Quadrimestre
Horari	<i>(link a la pàgina web del centre o titulació)</i>
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres
Llengües	Català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Francesc Cortès i Mir
Departament	Art i Musicologia
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B7b-121
Telèfon (*)	93.581.26.19
e-mail	francesc.cortes@uab.cat
Horari d'atenció	Dimarts / Dijous, 10:00-11:00

2. Equip docent

Nom professor/a	Francesc Cortès i Mir
Departament	Art i Musicologia
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B7b-121
Telèfon (*)	93.581.26.19
e-mail	francesc.cortes@uab.cat
Horari de tutories	Dimarts / Dijous, 10:00-11:00

3.- Prerequisits

És molt recomanable haver cursat prèviament les assignatures “Història de la música del segle XIX” i “Anàlisi musical”, així com haver seguit activament les assignatures de cursos anteriors “Estètica de la Música II” i “Músiques Urbanes i Populars”. També són necessaris uns coneixements adequats d'harmonia, els fonaments bàsics d'estructures del llenguatge musical i d'anàlisi auditiu. És requisit també posseir uns coneixements generals sobre història política occidental del segle XX i XXI. Així mateix, cal disposar de destresa i capacitat de raonament crític que ha de poder ser exposat de forma clara en format escrit i oral.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'assignatura d'Història de la Música dels Segles XX i XXI forma part del conjunt d'assignatures que ofereixen un recorregut general cronològic de la Història de la Música Occidental, centrant-se en els corrents estètics que han prevalgut durant l'època, els canvis en el llenguatge harmònic, la influència de les noves tecnologies i la interrelació de tot aquest conjunt de factors amb el context sociopolític. La seva finalitat principal és dotar als estudiants de les eines teòriques suficients i els recursos documentals per a poder encarar amb competència i esperit crític la contextualització de la producció musical, així com la incidència en les pràctiques musicals que esdevingueren durant tot el segle XX, sempre sota el punt de vista de la seva repercussió actual.

Els canvis de tendències musicals són reflex recíproc dels processos socials que els acullen. Cal partir, doncs, de la base que no només farem referència als grans corrents artístics sinó que posarem especial èmfasi en la recepció i les conseqüències que els canvis musicals tingueren en la societat. Tractarem d'entendre la producció musical, els seus usos, la seva recepció, així com la seva rellevància social. D'aquesta manera, aspectes com l'espai i les noves tecnologies jugaran un paper essencial alhora de comprendre el complex de la Història de la Música dels Segles XX i XXI. Per tant, els objectius formatius es condensen en:

1. Conèixer els principals corrents artístics, les línies de pensament i la periodització de la Història de la Música dels Segles XX i XXI, així com els llenguatges sonors i la tecnologia emprada que els ha acompanyat.
2. Explicar les transformacions en els sistemes de producció musical, usos i recepció en relació al context polític, social i cultural.
3. Analitzar la repercussió dels canvis musicals en els diferents grups socials, amb especial atenció a les conseqüències en l'actualitat d'aquests processos.
4. Desvetllar en els estudiants un pensament crític respecte als processos artístics i les seves circumstàncies històriques.
5. Aplicar correctament la terminologia associada a cadascuna de les metodologies.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE1 – Conèixer i comprendre l'evolució històrica de la música, les seues característiques tècniques, estilístiques, estètiques i interpretatives des d'una perspectiva diacrònica.
Resultats d'aprenentatge	<p>CE1.1 Utilitzar el vocabulari propi de la ciència musicològica relacionat amb cada època històrica.</p> <p>CE1.2 Conèixer les propietats estilístiques de cada període històric.</p> <p>CE1.3 Conèixer i interpretar els textos teòrics més importants de cada època.</p> <p>CE1.4 Identificar correctament el repertori essencial pertanyent a cada moment històric.</p> <p>CE1.5 Situar els principals compositors en el seu context històric i artístic.</p> <p>CE1.6 Relacionar la teoria musical amb la praxis musical pertanyent a cada època històrica.</p> <p>CE1.7 Vincular l'impacte de la música amb la societat de cada època.</p> <p>CE1.8 Comprendre els mecanismes que enllacen la música i la vessant política de la societat del seu temps.</p> <p>CE1.9 Entendre els processos d'aparició de les avantguardes en relació als corrents de reacció.</p>
Competència	CE7 - Identificar i contrastar les distintes vies de recepció i de consum musical en la societat i en la cultura de cada època.
Resultats d'aprenentatge	<p>CE7.1 Comprendre la complexitat dels processos de recepció de la música.</p> <p>CE7.2 Conèixer la relació entre els canvis tecnològics i científics de cada època amb la creació i la recepció de la música.</p> <p>CE7.3 Establir els fenòmens de circulació de les idees en el domini musical.</p>
Competència	CE10 - Analitzar críticament les obres musicals des de qualsevol punt de vista de la disciplina musicològica.
Resultats d'aprenentatge	<p>CE10.3. Identificar les tipologies compositives de cada època històrica.</p> <p>CE10.4. Situar críticament en el context històric cada tipologia d'obra musical.</p>
Competència	CE3 - Reconèixer els corrents de pensament, en tots els seus ordres, en relació a la música.
Resultats d'aprenentatge	CE3.9. Relacionar la creació i la recepció musical amb els fonaments estètics i literaris de cada època.

Competència

CE12 - Vincular els coneixements adquirits amb la praxis musical, col·laborant amb els intèrprets a través de l'anàlisi i la contextualització dels diferents repertoris, tant els relacionats amb la música històrica com les diverses manifestacions de la música contemporània.

Resultats d'aprenentatge

CE12.3. Identificar críticament les distintes orientacions de praxis musical que els intèrprets apliquen a la música de cada època històrica

Competències transversals

CT1 –Utilitzar el vocabulari i les eines bàsiques que permeten descriure i transmetre els coneixements adquirits mitjançant presentacions orals efectives i adaptades a l'audiència.
CT2 - Comunicar de forma escrita, amb correcció, precisió i claredat, els coneixements adquirits, tant a través de textos especialitzats com divulgatius.
CT3 - Organitzar i planificar el treball de forma eficient.
CT4 - Resoldre problemes del seu àmbit d'estudi.
CT7 - Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seua presentació.

6.- Continguts de l'assignatura

1. Canvis estètics i de llenguatge a cavall dels dos segles

- Innovació i avantguarda
- Expressionisme musical: l'atonalitat, periodització, tendències.
- De l'atonalisme al serialisme: la segona escola de Viena, tècniques i exegesi.
- Impressionisme
- Llenguatge i modernitat a I. Stravinsky
- Futurisme i altres propostes avantguardistes a principis de segle
- Els nacionalismes

2 Música i societat: nous conceptes

- El crit a l'ordre: neoclassicisme.
- Experimentalisme nordamericà: entre eclecticisme i pragmatisme.
- Música i política.
- Música i cinema.
- La música entesa com a objecte: el negoci de la reproducció mecànica
- La irrupció del *jazz*
- Entorn la Guerra Civil Espanyola: òpera “nacional” i sarsuela.
- Els nous gèneres musicals: música de consum, operetes i revistes, música per a la ràdio, la publicitat, la “muzak”.

3. Repensant el món, entre la modernitat i la postmodernitat.

- Darmstand i les Avantguardes de les Noves Músiques
- El serialisme integral.
- Música experimental: conceptes
- La indeterminació i l'atzar: divergències
- Anys seixanta i el pluralisme: cites i el *collage*, teatre musical i *happening*.
- Música concreta i electrònica.
- Minimalisme
- Les músiques urbanes: pop, rock, i els vincles amb el món dels estudis electrònics

4. Mirades endarrere i endavant en el segle XXI

- *Nous comportaments de la música*: espai i cos
- Tendències interpretatives de la música antiga
- La música en l'era digital
- Espectralisme
- Entre Complexitat i Simplicitat

7.- Metodologia docent i activitats formatives

L'assignatura té un perfil que combina el caràcter teòric i el pràctic. Així, s'alternaran sessions expositives de formació general teòrica amb d'altres on la vessant pràctica sigui l'eix. Aquestes activitats seran tant de tipus individual de l'estudiant com de col·lectiu a partir del debat a l'aula.

1. Lliçons expositives: conceptualització i síntesi de cadascun dels temes d'estudi. L'objectiu és mostrar les diferents tendències culturals i quins són els mitjans d'anàlisi més idonis.
2. Sessions pràctiques, estructurades en realització d'anàlisi de textos a l'aula en grups reduïts, amb una posada en comú final. El mateix procés serà seguit per a les audicions o les visualitzacions de fragments a l'aula.
3. Treball analítics d'obres del segle XX, que es realitzaran a l'aula.
4. Tutories: almenys una sessió de tutoria serà imprescindible per a superar l'assignatura. En aquesta fonamentalment es supervisarà el treball autònom de l'alumne i es resoldran els dubtes eventuals. Així mateix, farem ús dels espais virtuals per tal d'acostar-se d'una forma més àgil al treball autònom dels alumnes.
5. Convindrà fer una escolta d'un llistat orientatiu amb diferents obres del segle XX-XXI que cobriran un espectre representatiu dels diferents corrents estètics. Aquestes audicions seran avaluable.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Classe magistral	25	Conceptes bàsics de la música durant el segles XX-XXI. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Anàlisi de partitures	10	Conceptes bàsics de la música durant els segles XX-XXI. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Seminaris de comentaris d'audicions i de textos	10	Conceptes bàsics de la música durant els segles XX-XXI. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Lectures i audicions	30	Conceptes bàsics de la música durant els segles XX-XXI. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.

Supervisades

Autònomes

Estudi i lectura d'articles	30	Conceptes bàsics de la música durant els segles XX-XXI.
-----------------------------	----	---

		Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Cerca d'informació	30	Conceptes bàsics de la música durant els segles XX-XXI. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.

Dirigides

Classe magistral	25	Conceptes bàsics de la música durant els segles XX-XXI. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Anàlisi de partitures	10	Conceptes bàsics de la música durant els segles XX-XXI. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Seminaris de comentaris d'audicions i de textos	10	Conceptes bàsics de la música durant els segles XX-XXI. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.

Supervisades

8.- Avaluació

Es proposa el sistema d'avaluació continuada, consistent en la realització d'un treball analític d'una obra. Es realitzarà una avaluació final. El resultat d'aquesta prova es promitjarà amb la participació en les sessions pràctiques, els seminaris analítics, i els comentaris de text de les sessions docents. Els textos seran publicats en forma de dossier. L'avaluació comptarà un 70 % de la nota final, mentre que el conjunt dels comentaris de lectures, les tasques pràctiques i els fòrums completarà el 30% restant.

1. (Criteris d'avaluació)

Per a superar l'assignatura caldrà haver assistit a un 75% de les sessions presencials. Aquells que no realitzin l'avaluació, es consideraran com a "no presentats". El professor determinarà el dia i hora de realització de l'avaluació. Els treballs i els comentaris tindran un termini de lliurament. Els treballs no lliurats en el termini es consideraran no presentats. No es reavaluarà cap evidència d'avaluació que no s'hagi fet dins el termini establert.

2. L'examen no serà reavaluable.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Participació en els comentaris de textos a les classe	10	Conceptes bàsics de la música durant els segles XX-XXI. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Avaluació final	2,5	Conceptes bàsics de la música durant els segles XX-XXI. Comprensió de diferents tipologies de música romàntiques i els seus vincles amb el context sociocultural.
Revisió de proves i qualificacions	2,5	Aclariment dels conceptes anteriors.

9- Bibliografia i enllaços web

- ADORNO, T. W. *Filosofía de la Nueva Música*. Madrid: Akal, 2004.
- ATTALI, Jacques. *Ruidos. Ensayo sobre la economía política de la música*. Madrid: Siglo XXI, 1995.
- AUSTIN; W. *Music in the Twentieth Century*. New York, 1966. (Madrid, ed. Taurus, 1985).
- BARCE, Ramón. *Fronteras de la música*. Madrid, Real Musical, 1985.
- BOULEZ, Pierre. *Hacia una estética musical*. Caracas, Monte Avila editores, 1990.
- . *Puntos de referencia*. Barcelona, ed. Gedisa, 1996.
- BOSSEUR, Dominique et Jean-Yves. *Révolutions musicales. La musique contemporaine depuis 1945*. Évreux, Minerve, 1999.
- CHARLES SOLER, Agustí. *Anàlisis de la música española del siglo XX. En torno a la generación del 51*. Valencia, Rivera Editores, 2002.
- CITRON, Marcia. T. *Gender and the Musical Canon*. Cambridge-New York-Melbourne: Cambridge University Press, 1993.
- COOK, Nicholas (ed.). *The Cambridge History of Twentieth-Century Music*. New York: Cambridge University Press, 2004.
- CURESES, Marta: *La música española desde las vanguardias*. Tomás Marco. ICCMU. Madrid 2007.
- DAHLHAUS, Carl. *Fundamentos de la historia de la música*. Barcelona, ed. Gedisa, 1997.
- DEBUSSY, Claude. *El Sr. Corchea y otros escritos*. Ed. de François Lesure. Madrid, Alianza Música, 1987.
- FERRER SENABRE, Isabel. "Ruperto Chapí y la zarzuela: ambivalencias musicales en la Guerra Civil Española". En *Actes del I Congrés Internacional Ruperto Chapí*, ed. Vicent Galbis,

- Victor Sánchez y Javier Suárez. València, (en prensa).
- FOUCE, Héctor: *Prácticas emergentes y nuevas tecnologías - el caso de la música digital en España*. Madrid: Fundación Alternativas, 2009.
- KAIERO CLAVER, Ainhoa. *Creación musical e ideologías: la estética de la postmodernidad frente a la estética moderna*. Tesis doctoral. Universitat Autònoma de Barcelona, 2007.
- KRAMER, Lawrence: *Opera and modern culture*; Berkeley: California University Press, 2004.
- HAYNES, Bruce. *The End of Early Music. A Period Performer's History of Music for the Twenty-First Century*. Oxford University Press, 2007.
- KAHN, Douglas; Whitehead, Gregory. *Wireless imagination. Sound, radio and the avant-garde*. Cambridge, Mass.: MIT Press, 1992.
- HUSKELL, Harry. *The Early Music Revival. A History*. New York: Dover, 1997.
- LACOMBE, Hervé: *Géographie de l'opéra au Xxe siècle*, Paris: Fayard, 2007.
- LANZA, Andrea. *Historia de la música, 11. El siglo XX (2a. part)*. Madrid, ed. Turner, 1986.
- LAWSON, C. y R. STOWELL. *La interpretación histórica de la música*. Madrid: Alianza Editorial, 2005.
- LÓPEZ CANO, RUBÉN. «La música ya no es lo que era. Una aproximación a las postmodernidades de la música». *Revista Boletín Música*, 17, 42-63 [www.lopezcano.net].
- LEIBOWITZ, René. *Introduction à la musique de douze sons*. Paris, ed. L'Arche, 1949.
- MACONIE, R. *La música como concepto*. Barcelona: Acanalado, 2007.
- LOCHHEAD, Judy; AUNER, Joseph. *Postmodern music/postmodern thought*. New York: Routledge.
- MARCO, Tomás: *Pensamiento musical y siglo XX*. Fundación Autor, 2003.
- MARQUEZ, Israel V. "Hiper música: la música en la era digital". *Trans* 14, 2010.
[http://www.sibetrans.com/trans/a7/hipermusica-la-musica-en-la-era-digital]
- MACHLIS, Joseph: *Introducción a la música contemporánea*. Marymar. Buenos Aires, 1975.
- MITCHELL, Donald. *El lenguaje de la música moderna*. Barcelona, ed. Lumen, 1972. (reed. en anglès. London, Faber & Faber, 1993).
- MORGAN, Robert P. *La música del siglo XX*. Madrid, Akal, 1994.
- NATTIEZ, Jean-Jacques: *Musiques du XXIème siècle*. Actes Sud. París 2003. Vols. I-IV.
- NICHOLLS, David. *American Experimental Music*. Cambridge University Press, 1990.
- NYMAN, Michael. *Música experimental: de John Cage en endavant*. Girona: Documenta Universitaria, 2006.
- RAMAUT-CHEVASSUS, Béatrice. *Musique et postmodernité*. París, PUF, 1998.
- RAMOS LÓPEZ, Pilar. 2000. *Feminismo y música*. Madrid: Nuevas Estructuras.
- SALVETTI, Guido. *Historia de la música, 10. El siglo XX (1a. part)*. Madrid, ed. Turner, 1986.
- SALZMAN, Eric. *La música del siglo XX*. Buenos Aires, ed. Víctor Leru, 1979.
- SCHÖNBERG, Arnold. *Style and Idea*. New York, ed. Faber & Faber, 1975 (trad. al castellà, Madrid, ed. Taurus, 1963).
- Sheiberg, Esti. *Irony, satire, parody, and the grotesque in the music of Shostakovich: theory of musical incongruities*. Ashgate, 2000.
- SLONIMSKY, Nicholas. *Music since 1900*. New York, Scribner's, 1986.
- SMITH BRINDLE, R. *La Nova Música*. Barcelona, ed. Antoni Bosch, 1979.
- STRAVINSKY, Igor. *Poética Musical*. Madrid, Taurus ediciones, 1981.
- STUCKENSCHMIDT, H. H. *Schönberg*. Madrid, Alianza Música, 1991.
- VINAY, Gianfranco. *Historia de la música, 12. El siglo XX (3a. part)*. Madrid, ed. Turner, 1986.
- VIÑUELA SUÁREZ, Eduardo: *El videoclip en España (1980-1995). Gesto audiovisual, discurso y mercado*. Ediciones del ICCMU: Madrid, 2009.
- WEBERN, Anton. *El camí cap a la nova música*. Barcelona, ed. Antoni Bosch, 1982.
- WHITTALL, Arnold. *Musical Composition in the Twentieth Century*. Oxford, Oxford University Press, 1999.

Audicions a avaluar:

- Bartók, Béla. *Concert per a orquestra; Música per a percussió, cordes i celesta*.

- Berg, Alban. *Concert per a violí (a la memòria d'un àngel)*; *Wozzeck*.
- Berio, L. *Epifanie*.
- Boulez, Pierre. *Le marteau sans maître*.
- Britten, Benjamin. *War Requiem*; *Les illuminations*.
- Casella, A. *La Giara*.
- Debussy, Claude. *Préludes*, 1er. quadern per a piano; *La Mer*.
- Falla, Manuel de. *Concert per a clave*.
- Gerhard, Robert. *Soirées de Barcelona*.
- Gershwin, G. *Rhapsody in blue*.
 - Ginastera, Alberto. *Concerto per a cordes*, op. 33.
- Góreck, H. M. *Simfonia n° 3*, op. 36.
- Henze, H. W. *La Selva incantata* (1991).
- Hindemith, Paul. *Mathis der Maler*. (simf., 1934)
- Ives, Charles. *Sonata per a piano "Concord, Mass."*
- Janáček, L. *Jenůfa*.
- Ligeti, György. *Atmosphères*.
- Lutoslawski, *Concerto for Orchestra*.
- Mahler, Gustav. *Simfonia n° 7*.
- Mahler, Gustav. *Das lied von der Erde*.
- Messiaen, Olivier. *Simfonia Turangalila*; *La nativité du Seigneur*; *Quatour Pour la fin du Temps*, "Liturgie de cristal" i "Danse de la fureur, pour les sept trompettes".
- Milhaud, Darius. *Le Boeuf sur el toit*.
- Montsalvatge, X. *Simfonia mediterrània*.
- Penderecki, Krzystof. *Threnody per a les Víctimes d'Hiroshima*.
- Prokofiev, Sergey. *Concert per a piano i orquestra n° 3*.
- Ravel, Maurice. *Valses nobles et sentimentales*, (piano, o orquestra), *L'enfant et les sortilèges*.
- Respighi, O. *Fontane di Roma*.
- Rutaavara, E. *Canticus Articus*.
- Schönberg, Arnold. *Pierrot lunaire*.
- Schönberg, Arnold. *Variacions per a orquestra*.
- Shostakovich, Dmitry. *Quartet de corda en Re b, n° 12*.
- Shostakovich, Dmitry. *Simfonia n° 7*, en Do.
- Strauss, Richard. *Salome*.
- Stravinsky, Igor. *La Sacre*; *Simfonia dels Psalms*; *Histoire du soldat*; *Pulcinella*.
- Varèse, Edgard. *Déserts*.
- Webern, Anton von. *Cinc peces per a orquestra*, op. 10.

10.- Programació de l'assignatura

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE